

Månedsoversigt over plantesygdomme

328. — September 1952.

Der blev for september måned modtaget beretninger fra 72 medarbejdere; endvidere blev besvaret 269 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå indtil d. 6. 1° over normalen, der er fra ca. 11 til 13° C. Derefter faldt temperaturen og lå resten af måneden 1 à 2 grader under normalen.

Nedbøren blev i tiden 1.—27. og for hele landet 72 mm; månedens normal er 57 mm. Nedbørsmængderne faldt meget uensartet over hele landet og med de mindste mængder fra d. 7. til d. 20., medens de største mængder faldt i ugen fra d. 21. til d. 27. I de enkelte landsdele målttes følgende nedbørsmængder i mm og til og med d. 27. og med månedens normal i (): Vendsyssel 67 (53), Vestjylland 85 (67), Midtjylland 88 (62), Østjylland 57 (55), Sydjylland 100 (69), Sønderjylland 108 (69), Fyn 60 (53), Midt- og Vestsjælland 52 (48), Nordøstsjælland 69 (52), Sydøstsjælland og Møn 59 (49), Lolland og Falster 53 (51) og Bornholm 79 (58).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Sortrust (*Puccinia graminis*). »På et stort område øst for Jyderup har der været angreb på næsten alle hvedemarker. Angrebet var svagt, det var kun de senest udviklede strå, der var angrebet« (J. C. Tvergaard, Vestsjælland).

Bælgplanter.

Kløverens knoldbagersvamp (*Sclerotinia trifoliorum*). Der skrives i 8 beretninger om enkelte svage angreb på rødkløver, der skønnes at være uden betydning, idet svampen ikke i løbet af måneden synes at have bredt sig i de særdeles frodige, nye kløvermarker.

Om stængelsvampe (*Colletotrichum trifolii* og *Ascochyta imperfecta*) hos lucerne skrives i et par beretninger om ret stærke angreb: »Angreb

er meget almindelige; mest angrebne eller i hvert fald mest synlig angreben synes lucerne at være, når den nærmer sig blomstring, da der på dette tidspunkt er mange visne eller delvis visne stængler« (Anton Nordestgård, Statens forsøgsstation, Virungaard, Lyngby) og »Svage angreb er i sommerens løb bemærket flere steder uden dog at blive tillagt større betydning. Men navnlig hen imod tiden for sidste slet, har sygdommen udviklet sig i ret foruroligende grad i såvel yngre som ældre marker. Navnlig i sidstnævnte (treårige) findes flere steder pletter af betydeligt omfang, hvor plantebestanden er så åben og svag, at den nærmest må betegnes som ødelagt« (P. Riis Vestergaard, Samso).

Kransskimmel (*Verticillium albo-atrum*). I 3 beretninger skrives om ret stærke ødelæggelser af lucerne f. eks. »En hidtil meget kraftig treårig lucerne var i løbet af efteråret så stærkt angrebet, at marken må pløjes op. Det synes, som om smitten var ført rundt med slåmaskinerne« (M. Greve, Roskildeggen).

Almindelig meldug (*Erysiphe communis*) synes ikke at skulle få stor betydning for den ny kløver: »Meldug er nu ret sjælden, efter at den først i september havde taget godt fat« (J. J. Jakobsen, Grindsted).

Bederoer.

Kobberbrist blev iagttaget i bederoer, hvorom skrives: »Konstateret i en række bederoemarkers; bestanden blev meget uens, bladene krøller og bukler og bliver lyse og mørkspættede. Sprojtning med bordeauxvædske i juli måned har givet stort udslag, såfremt man kan domme på bladene, der på det sprøjtede areal holdt sig frisk grønne meget længere end den ikke sprøjtede del af marken« (J. J. Jakobsen, Grindsted).

Borbrist blev konstateret i nogle egne, men ødelæggelserne synes ikke at have været stærke (J. Chr. Andersen-Lyngvad, Aalborg; Kristen Nielsen, Skive; J. Lindegaard, Korinth; Sv. E. Sørensen, Nykøbing, F). »Ved optælling af virus-gulsot forbavtede det, at så forholdsvis mange roer var angrebet af bormangel på jorder, hvor det ikke på forhånd var ventet« (Niels Jørgen Nielsen, Herning).

Magniumbrist. Herom skrives med henvisning til beretning for august, »at de roer, som led af magniummangel, står nu med næsten sorte blade. Den 5/8 foretog vi en sprojtning med en 5 % opløsning af magniumsulfat to steder i en af de værste rækker; de sprøjtede roer står nu med nye grønne blade, medens de andre roer i marken har et sorgeligt udseende« (Hardy Knudsen, Statens forsøgsstation, St. Jyndeved).

Ernæringsforhold som årsag til gule blade. I adskillige beretninger skrives om godskningens betydning f. eks.: »Så godt som alle bederoemarkers står med gule blade, i forhold til Østjylland og Øerne er det dog kun småting. Fænomenet skyldes ganske sikkert mangel på et eller flere næringsstoffer. Bederoerne er groet meget kraftigt til og har sikkert opspist. I en mark, hvor der i august var sået salpeter, kan man endnu tydeligt se de grønne striber, hvor manden har gået, han har ikke fået gødningen til at nå sammen. Hvor der har ligget markgødning eller under lignende forhold, står

roerne også stadigvæk grønne» (J. J. Jakobsen, Grindsted); »Mange af de marker, der d. 1/9 stod med frisk grønne blade, ser i dag d. 1/10 sørgelige ud med masser af gule blade. Der er meget stor forskel på de stærkere og svagere gødede marker, de stærkest kvælstofgødede har kun enkelte gule blade» (Aage Bach, Statens forsøgsstation ved Tylstrup); »Men nogle marker gør et andet indtryk. Afgrænsede pletter, eller endog agre, er kun lidt befængt med gule blade, medens den øvrige del af marken er stærkt gul. Det må være et næringsspørgsmål. Det synes som kvælstofmangel» (Kr. Brødsgaard, Vestfyn). Der er næppe tvivl om, at i et stort antal marker over alt i landet, er disse årsager stærkt medvirkende til at give markerne et gult udseende, der af udenforstående, ukyndige iagttagere i mange tilfælde bliver forvekslet med virus-gulsot og bedeskimmel.

Virus-gulsot (*Beta virus 4*). Sygdommens symptomer blev stærkere fra sidst i august og i løbet af hele september måned. I mange landsdele var talrige marker stærkt gulfarvede, og ved månedens midte visnede en stor del af de blade, der tidligst var blevet gule, medens andre blade viste hel eller delvis gulfarvning af bladpladen endnu ved månedens slutning. Af i alt 45 beretninger skrives i 39 af disse om almindelige angreb (12 svage, 27 stærke), og forekomsten af disse svarer ret nøje til oversigten over landsdelene for august på siderne 84—86 i månedsoversigt 327, hvortil kan henvises.

En del medarbejdere har talt procent planter med virus-gulsot i nogle marker, hvilket er en særdeles værdifuld hjælp for vurdering af sygdommens styrke. Tallene er givet i den følgende oversigt, hvor navn på området og medarbejderen findes opført tilligemed antal marker og antal tællinger, hvor disse kendes, samt de tilfælde hvor man også har talt procent planter med bedeskimmel, hvilket tal er sat umiddelbart før tallet for virus-gulsot. Medarbejderne skriver, at da en skellen mellem virus-gulsot og andre årsager til gule blade ofte er yderst vanskelig, gælder tallene for virus-gulsot med forbehold, skønt man har søgt kun at tælle planter med sikre kendetegn for virus-gulsot. Dette kan desværre endnu ikke være anderledes, og vi kan blot håbe på, at vi meget snart får prøver i hænde, der tillader os hurtigt og sikkert at bestemme virus-gulsot.

Jylland.

Amt:	% planter med v.-g.:
Aalborg — nord (Aage Bach)	3
» — » (Jacob Wested)	50
» — syd (P. Norup) 4 marker	2
Viborg — Salling (Kristen Nielsen) 4 marker	72—92
Aalborg — syd } (Poul Olsen)	95
Randers — nord }	75
» — Djursland (E. Staunskjær)	
Skanderborg — øst, Hads Herred (J. P. Skou) 7 marker, 14 tællinger	47—82
Ringkøbing — Herning (Niels Jørgen Nielsen) 5 marker, 15 tællinger	16
Vejle — vest (Arne Anthonsen)	2—60

Jylland (fortsat).

Amt:	% planter med v.-g.:
Ribe — Askov (H. Aagergaard)	15—30
Sønderborg — (Erik Knudsen) 4 marker, 4 tællinger	68—80
Tønder — St. Jydevad (Hardy Knudsen) 2 marker, 14 tællinger ..	11—37
Samsø — (P. Riis Vestergaard) 10 marker, 10 tællinger	16—35
	bedeskimmel 55—70 %

Fyn.

Odense — vest (Kr. Brødsgaard)	40—90
Svendborg — Aarslev (Asger Larsen) 2 marker	60—75
» — vest (J. Lindegaard)	40—60
» — Langeland (H. P. Andersen) 4 marker, 4 tællinger	45—70

Sjælland.

København — Lyngby, Virungaard (Anton Nordestgård) 3 marker,	
	6 tællinger 30—88
Holbæk — (J. C. Tvergaard) 10 marker, 20 tællinger	54—89
	bedeskimmel 8—46 %
Sorø — Ringstedegnen (C. Moth Bundgaard) 2 marker	18—23
Sorø — Skælskøregnen (H. Wraae-Jensen)	75—100
	bedeskimmel 28 %
Præsto — (P. Grøntved) 4 marker	20—55

Lolland.

Vest	(Peter Lind)	{	15—35
» (Øster Skovby dog)		{	52
Sydøst		{	10
Nordøst		{	10—25

Falster.

Nordfalster	(Peter Lind)	{	35—70
» , øst, Moseby		{	20—65
» , øst Horbelev (A. Kristiansen)			100
Sydfalster (Peter Lind)			15

Bedeskimmel (*Peronospora Schachtii*) gjorde sig også i denne måned stærkt gældende i talrige marker over alt i landet. Der må nu som før i de nærmest forudgående måneder regnes med, at bedeskimmel i marker med gule blade er en meget vigtig årsag til gulfarvningen, ja, kanske hyppigt af mindst ligeså stor betydning som virus-gulsot. Herom skrives fra Lolland og Falster: »Ved tællingen 29/9—1/10 viste det sig, at i mange tilfælde skyldes halvdelen af de gule blade ikke v.-g. Den almindeligste årsag er stadig bedeskimmel, men i ikke så få tilfælde er der også borbrist, hvilket er let at iagttage, efter at optagningen er begyndt. Gulfarvning p.g.a. N-mangel begynder også at gøre sig gældende i en del marker« (Peter Lind) samt »De allerfleste roemarkers på Lolland er nu stærkt gulfarvede, stammende fra bedeskimmelangrebene. På Falster synes bederoemarkerne mindre angrebet af bedeskimmel. Man kan ikke undgå at lægge mærke til at de roemarkers, der har haft den bedste start og har været bedst plejede både arbejds- og gødnings-

mæssigt set, står næsten upåvirket af sygdoms- og skadedyrsangreb« (A. Kristiansen, Sækkjøbing). Fra andre egne skrives: »Yderst almindelig. Mange planter, som har været angrebet af bedeskimmel, har ikke dannet den normale nye top, som tildels plejer at vokse op og dække de gl. blade, som så visner ned i »stilhed«, — i år ses disse tydeligt og er med til at give roemarkene det gule skær. Måske kan man også tænke sig, at de gl. blade (de yderste blade) på grund af manglende nydannelse af blade netop har holdt livet længere end normalt, — de har haft mere lys og luft end sædvanligt, og planterne har haft »brug« for dem! Og nu, da de ikke kan længere, visner de på een gang, — de er ofte angrebet af bladpletsvampe« (C. Moth Bundgaard, Ringstedegnen); »Der er mange gule blade i roemarkerne, og det skyldes mange gange det store bedeskimmelangreb« (Viggo Laursen, Bornholm); »I alle nærmere undersøgte marker har jeg fundet ca. 60 % planter med gule blade, der i hvert fald overvejende skyldes andre årsager end virus-gulsot — fortrinsvis bedeskimmel« (P. Riis Vestergaard, Samsø).

P l e t s k i m m e l (*Ramularia betae*) gjorde sig gældende i adskillige marker, og undertiden var svampens ødelæggelser ondartede (H. Wraa-Jensen, Skælskør).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

K a l i u m b r i s t konstateredes hos kålroer i en kraftig mark (J. J. Jakobsen, Grindsted).

K å l r o e - m o s a i k s y g e synes at have gjort sig gældende i adskillige marker, hvor man først i september kunne iagttage dens svagt bukledede blade med lysegrønne partier, der skuffende kan minde om skade ved sugning af kállus. Sidst på måneden fandtes i de syge marker stærkt bukledede og krøllede blade, der hyppigt har lighed med ødelæggelser forårsaget af kruse-syge-galmug. Ødelæggelserne var undertiden meget stærke f. eks. ved Trelde Sande v. Fredericia, hvor en kålroemark på ca. 2 td. ld. var så stærkt skadet, at bladresterne ikke kunne hindre, at jorden var synlig over alt i marken. I enkelte beretninger skrives følgende: »Angreb træffes i næsten alle marker. I nogle marker træffes pletvis meget stærke, næsten ødelæggende angreb« (Chr. Sloth, Grenaa); »Jeg har aldrig før set så voldsomme angreb af mosaiksyge i kålroer, som i år« (P. Mumm, Rønde); »Der er konstateret et enkelt stærkt angreb i unge kålroer beregnet til frøavl på store roer i 1953. Arealet ligger stærkt i læ, men kun ca. 300 m fra den tilsvarende avl i år. De unge planter er sandsynligvis blevet angrebet inden kålroefrøhøsten. Ved indberetningen for august omtalte jeg arealet som stærkt angrebet af ferskenlus« (J. P. Skou, Odder); »Alle planter er nu stærkt angrebet, hvilket vil nedsætte markernes udbytte en del« (H. Wraa-Jensen, Skælskøregnen).

K å l b r o k s v a m p (*Plasmodiophora brassicae*). »På et meget kalktrængende areal v. Romalt, er sygdommen iagttaget hele sommeren og har i sin sidste fase levnet knap 15 % anvendelige roer; et i høj grad beskæmmende resultat, når man ved, hvor forholdsvis let tabet kunne være formindsket« (Kr. Knudsen, Randers).

S k u l p e s v a m p (*Alternaria spp.*). »På et stort areal v. Hald med sent

sået sommerraps konstateredes et begyndende angreb, hvorfor høsten blev fremskyndet« (Kr. Knudsen, Randers).

Almindelig meldug (*Erysiphe communis*) iagttoges almindeligt hos kålroer; angrebet var svagt og sent, og vil næppe svække planterne særlig stærkt.

Kartofler.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Tørforrådnelse på knoldene af tidlige og middeltidlige sorter synes vel at være almindelig, men angrebene er hyppigst svage; af i alt 43 beretninger skrives i 23 om almindelige angreb, men kun i 5 af disse om stærke angreb. Det er dog kanske endnu for tidligt at vurdere angrebet, thi da mange knolde, og navnlig hos sildige sorter hvor optagningen endnu ikke er i fuld gang, først smittes under selve optagningen, kan man endnu ikke konstatere tørforrådnelsen; som regel varer det nogle uger, efter at infection er sket, inden de karakteristiske pletter kan vises. Om tørforrådnelse skrives følgende: »Kun få partier med mere end ganske enkelte skimmelangrebne knolde. Men mange afgrøder sidder i jorden endnu — under ikke helt nedvisnede toppe« (C. Trosborg, Brande); »Det fugtige vejr i opsamlingstiden har begunstiget udbredelsen af skimmel på knoldene; særlig hvis kartoflerne er beskadiget ved optagning, finder man skimmelangreb i de stødte væv. Enkelte partier er ret slemt angrebet, men som helhed må man karakterisere angrebet på knoldene som godartet. Der må dog tages noget forbehold, da sorteringen først er begyndt for en uge siden« (J. J. Jakobsen, Grindsted); »Angreb er ret stærkt udbredt og snarlig sortering efter optagning er nødvendig hos os« (H. Agergaard, Askov forsøgsstation); »I de fleste marker af sorten Bintje, som ikke har været sprøjtet, er der allerede nu ved optagningen pletter med forrådnelse i over halvdelen af knoldene« (Hardy Knudsen, Jyndevadegnen); »Tørforrådnelse synes på visse steder at være ondartet; i en mark, hvor jordbunden er sand, var Goldperle stærkt angrebet, ved optælling over 75 %, medens Bintje kun var angrebet med omkring 15—20 % syge knolde« (Erik Knudsen, Sønderborg); »Ved optagningen var ca. 10 % af knoldene smittede med skimmel. Mangelfuld gennemført hypning har været en af hovedårsagerne hertil« (Asger Larsen, Aarslev forsøgsstation).

Kartoffelskurv (*Actinomyces scabies*). Svampen synes ikke i år at være almindelig hos de tidligt høstede kartofler, og angrebene er svage; det er endnu for tidligt at vurdere dens betydning hos sildige sorter.

Pulverskurv (*Spongospora subterranea*) blev konstateret på indsendt knoldprøve.

Vådforrådnelse (*bakteriose*) blev ikke i september konstateret med stor udbredelse, hvorfor en bedømmelse af dens betydning må udsættes til slutningen af oktober; mange kartofler blev sidst i september høstet i meget regnfuldt vejr, og ofte måtte optagningen udskydes til ind i oktober.

Hans R. Hansen.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuške.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*) betegnes af de fleste indberetere som værende ret slem; vejrforholdene har gjort det vanskeligt at standse smittespredningen, og der tales da også om, at skurven stadig breder sig. Det hedder således fra Vestjylland: »Har i den forløbne måned bredt sig stærkt« (H. Dixen); fra Horsens: »Nogen forværring i september« (Chr. A. Nørholm) og fra Frederiksborg Amt: »Breder sig stadig både på blade og frugter« (Egon Hansen).

En overgang så det ud til, at det var lykkedes at få skurven bremsset, men svampen tog dog fat igen; dette fremgår bl. a. af følgende fra henholdsvis Nordvestsjælland og Roskilde: »I midten og i sidste halvdel af september er skurven igen begyndt at optræde, — nyinfektioner« (E. Agger); »Her syntes angrebet at være standset en overgang, men har taget fat igen, dog ikke særlig voldsomt« (G. Mayntzhusen).

Trods mange og grundige sprøjtninger har det i nogle egne været helt umuligt at holde frugten skurvfri. Fra Viborg skrives: »Det regner og regner, og skurven driver ned ad bladene og over på frugten. Selv de flittigt sprøjtende frugtavlere har plettede æbler i år« (Eli Fog-Petersen) og fra Sydfyn: »Hvis ikke denne sommer er en af de værste i mange år, så kender jeg det ikke. Enkelte avlere har sprøjtet 10—12 og op til 14 gange. Frugten i haverne er nærmest rædselsfuld« (Chr. Greve).

Senskurven »driller« mange frugtavlere, hvilket udtrykkes af følgende: Fra Haslev: »Visse sorter har i løbet af september fået en hel del skurvpletter. Guldborg har i de 10—14 dage, de har ligget på lager, fået mange småpletter på en hel del af partiet« (H. Wedege); fra Næstved: »Solskin i september har farvet frugterne smukt, men desværre havde det milde vejr en slem portion skurv med i sit følge« (M. E. Elting) og fra Northy: »Skurven har ikke været slem her oppe i år, men svagere angreb er dog alm. selv i nogenlunde sprøjtede haver. I velpassede plantager er skurv på frugterne sjælden, måske undtagen på Graasten, der har »snydt« flere avlere« (G. Ejsing).

At man i tidligere år har konstateret endnu kraftigere skurvangreb end i år, er dog en slags trøst, hvilket bemærkes fra Esbjerg-Varde: »Stadig mindre ondartet end på samme tidspunkt i fjor« (Martin Sørensen).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) bedømmes til gennemgående at ligge på linie med æbleskurven i henseende til angrebsstyrke. Nogle eksempler vil vise dette.

Fra Næstved: »Har vedvarende været slem, de tidlige angreb fik for godt fat, før man rigtig blev opmærksom herpå, og siden har svampen ikke været til at tumle« (M. E. Elting); fra Sønderjylland: »De fleste pærer er lutter revner. I første række på grund af skurv. Enkelte af de mere modstandsdygtige sorter er helt fri« (Wisti Raae); fra Sydfyn: »Pæreskurven synes mindre ondartet end æbleskurven, men må dog betegnes som ondartet nok« (Chr. Greve); fra Nordvestsjælland: »Angrebene er ret milde, men desværre også ret almindelige. Senskurv ser man dog ikke meget af« (E. Agger) og fra Hol-

bæk Amt: »Senskurv forekommer kun sjældent. — Gammel skurv fra omkring blomstringstiden er der selvfølgelig stadig« (Henrik Nielsen).

Gul monilia (*Monilia fructigena*) har på æble og pære stadig ikke gjort sig særlig bemærket, og så godt som alle beretninger lyder på, at angrebene må kaldes for svage og uden økonomisk betydning. Det bemærkes flere gange, at selv de store klynger af frugter holder stand mod monilia-angrebet.

På blomme har sygdommen — ligesom omtalt for august måned — haft noget større betydning end for æble og pære, men det er dog, som om indberetterne alligevel kun vil betegne blomme-angrebene som spredte.

For såvel æble-, pære- som blomme-frugternes vedkommende bemærkes fra Holbæk Amt: »I forhold til den ret store mængde skurvpletter og andre »indfaldsporte« er angrebene i år svage. — Mon ikke det kølige vejr har sin andel deri?» (Henrik Nielsen).

Sodplet (*Gloeodes pomigena*), der var ret fremtrædende i 1950, men som i 1951 ikke havde nogen særlig stor udbredelse, har kun gjort sig ganske lidt gældende i 1952.

I de plantager, hvor man for 2 år siden blev overrasket af denne sygdom, har man ikke glemt den, hvilket tydeligt fremgår af følgende fra Haslev: »Er ikke set endnu, men da det har regnet meget siden den sidste sprøjtning, der netop blev foretaget for at give dækning for denne sygdom, er det sandsynligt, den atter i år bliver slem« (H. Wedege).

Valnød-bladpletsyge (*Marssonina juglandis*) omtales som langt mildere end i 1951, og bladfaldet regnes for ganske underordnet. Endnu er angrebene på frugterne ikke vurderet.

Hindbær-stængelsyge (*Didymella applanata*) karakteriseres af næsten alle indberettere som mindst lige så alvorlig som i august måned. Nogle typiske eksempler herpå er: Fra Horsens: »Ofte ondartede angreb« (Chr. A. Nørholm); fra Vestjylland: »Breder sig stadig« (H. Dixen); fra Esbjerg-Varde: »Angrebene bredte sig hurtigst i august og er nu de mest ondartede i flere år« (Martin Sørensen); fra Salling-Fjends: »Findes i alle hindbærplantninger« (A. Herborg Nielsen); fra Viborg Amt: »Man bliver helt oplivet over at se et hindbærstykke uden de store violette skjolder og brune pletter på de nye skud — men det er sjældent!« (Eli Fog-Petersen) og fra Næstved: »Den sidste tids fugtige vejr har fremmet angrebene stærkt« (M. E. Elting).

Fra Holbæk Amt skrives, at stærke og svage angreb ses i alle hindbærplantninger, — også hvor de afbårne skud fjernes rettidigt (Henrik Nielsen og E. Agger).

Fra den nordvestlige del af Sønderjylland fremsættes en interessant formodning: »Det er mit indtryk at hindbær, der fra starten er ret sunde, klarer sig godt, hvis de står i en alsidig gødet jord med tilstrækkeligt muldindhold og ikke for tør (i år udenfor beregning). Mon ikke Lars Hansens teori om stråleplet for roser kunne føres over på hindbær-stængelsyge?» (Wisti Raae). Det bør nok tilføjes, at planterne desuden ikke må stå for tæt.

I almindelighed regner man med, at sprøjtninger ikke kan gavne noget

væsentlig; i betragtning af, at hindbær-stængelsygen erfaringsmæssigt (og som det også er omtalt ovenfor) kan optræde endda særdeles ondartet selv i de plantninger, hvor de afbårne skud fjernes, så såre bærplukningen er ophørt, er der grund til at have opmærksomheden henvendt på, om nogle af de nyere kemikalier eventuelt vil vise sig effektive også mod denne sygdom.

Det vil derfor være ønskeligt, om konsulenter og praktikere til næste år vil prøve, hvorvidt følgende iagttagelse fra Nordthy kan eftervises andre steder: »En større hindbæraavler mener i år at have haft fint resultat af sprøjtning med Dithane på stængler og blade lige efter plukning (Lloyd George)« (G. Ejsing).

Løvrigt skal det nævnes, at det måske også er umagen værd, at anstille nogle orienterende forsøg af samme art, som en konsulent har fortalt, han vil anlægge til næste år, nemlig sprøjtning (f. eks. med bordeauxvædske eller andre kobberholdige svampemidler) af skuddenes nederste del i selve bærplukningstiden; naturligvis kan arbejdet komme til at volde noget besvær på dette tidspunkt, men selv om man skal være omhyggelig, så ikke bærrene rammes af vædsken og beskadiges af slangerne, kan det godt være, at det tidsrøvende arbejde alligevel kan betale sig — ved nedgang i stængelsygeangrebene.

Filtrust (*Cronartium ribicola*). Om denne sygdoms udbredelse foreligger der kun få meddelelser, der til gengæld bruger karakteristikken »almindelig og ret slem«. I Sønderjyllands nordvestlige del og i Nordthy ses filtrust ikke (Wisti Raae og G. Ejsing).

Køkkenurter.

Selleri-bladpletsyge (*Septoria apii*) konstateres stadig kun som spredte og svage angreb. Der foreligger ikke en eneste beretning om, at sygdommen har indvirkning på selleriernes vækst; der er atter konsulenter, som bemærker det forbavsende forhold, at i andre år kan planterne være ret hårdt medtaget trods 3—4 sprøjtninger, medens man mange steder i år ser fuldstændig sunde planter — og de har slet ikke været sprøjtet.

Prydplanter.

Rosen-stråleplet (*Diplocarpon rosae*). Sygdommen gør sig særlig gældende i de haver, hvor planterne står for lunt og indeklemt; på sådanne lokaliteter er hovedparten af bladene nu faldet.

Der foreligger nye erfaringer med, at roserne ikke angribes så stærkt af stråleplet, hvis ernæringstilstanden er i orden. Fra Roskilde skrives: »Kun, hvor planterne er i god næringstilstand, er strålepletten sjælden« (G. Mayntzhusen). Hvor man sørger for både at gøde og sprøjte, bliver resultatet helt fint. Således hedder det fra Sydfyn: »Jeg har set, at hvor man gøder og sprøjter sine roser godt, der står de flot endnu. Sprøjtningen udføres sammen med frugttræsprøjtningen, — det har været en god foranstaltning. Der er sprøjtet med sprøjtesvovl + parathion gentagne gange« (Chr. Greve) og fra Stevns-Fakseegnen: »Der er mange stærke angreb af rosenstråleplet rundt om

i haverne. Sprøjtning med kobbermidler — eller i nogle tilfælde med colloidalt svovl — har hjulpet godt, men kun, hvor planterne havde nok at leve af« (Philip Helt).

Der skal også nævnes et par eksempler vedrørende undladelse af sprøjtninger. Fra Holbæk Amt: »Almindelig og ondartet som sædvanlig. — Der er kun få, der gør noget rigtigt ved bekæmpelsen. — En enkelt sprøjtning eller pudring er for lidt« (Henrik Nielsen), og fra Sønderjylland: »Hvis man ikke var så ræd for at sprøjte eller pudre, så det vel bedre ud. Nu er de forsvarsløse roser bladløse« (Wisti Raee).

Der er ganske sikkert noget rigtigt i følgende bemærkning fra Nordvestsjælland: »Angreb milde i forhold til foregående år. Ofte er hovedparten af roserne i et bed skiftet ud efter frostvintre o. lign.; kan det ikke svække planterne, at de er plantede i træt jord? (Jordudskiftning finder sjældent sted ved efterplantning)« (E. Agger). Ved efterplantning bør jorden ganske afgjort udskiftes, idet jorden i det pågældende bed er »rosen-træt«, men de færreste haveejere tænker på dette forhold.

Poppelrust (*Melampsora spp.*) har nogle steder vist sig så sent hen på året, at angrebet næppe svækker træerne væsentlig; denne iagttagelse er blandt andet gjort på Spangsbjerg forsøgsstation og ved Lyngby. Der foreligger imidlertid også meddelelser om at læbælter kan være ret stærkt medtaget; dette gælder f. eks. Northy og Hasleveggen (G. Ejsing og H. Wedege).

Bortset fra at læbælterne i frugtplantagerne sprøjtes regelmæssigt samtidig med frugttræerne, så lyder langt de fleste beretninger på, at bekæmpelse af poppelrust ikke er forsøgt. Med hensyn til modtageligheden hos de forskellige poppel-arter kan anføres, at opgivelserne som sædvanligt går ud på, at hårdest angrebet er *Populus berolinensis* (*P. certinensis*) og *P. nigra italica* (pyramidepoppel).

Da poppel har stor betydning i vore læhegn, og da bekæmpelsen af rusten i de fleste tilfælde helt negligeres, var der måske grund til at undersøge om ikke følgende bør efterprøves: »*P. robusta* er sandsynligvis en bedre poppel med meget større modstandsdygtighed og i reglen hurtigere og kraftigere udvikling end *P. certinensis*« (G. Ejsing, Nordthy).

Pileskurv (*Fusicladium saliciperdum*) omtales blot i een beretning: »For ca. 12 år siden plantedes spredt på arealet nogle *Salix alba*. Efterhånden ødelægges de totalt af pileskurv. Også i år er angrebet slemt« (H. Wedege, Haslev).

Mogens H. Dahl.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). Angrebene bedømmes gennemgående som ret godartede. Enkelte indberettere omtaler de gunstige vækstvilkår som årsag til nedsættelse af skaderne. Således skrives fra Vis Herred: »De yppige vækstvilkår for græsmarkerne synes at have mildnet angrebene. Der findes »ål« i mange marker — både hvidkløver- og rødkløverål, men skaden synes mindre end sædvanlig« (N. A. Drewsen). Fra Skælskøregnen skrives: »Der findes en del angreb, men de er ikke særlig ondartede« (H. Wraae-Jensen), og fra Samsø: »Stærke angreb ikke bemærket. Svage angreb forekommer flere steder, men unddrager sig let almindelig opmærksomhed på grund af afgrødernes dårlige genvækst og stærke nedgræsning i efteråret. Alt i alt skønnes angreb i såvel kløver som lucerne af ringere omfang end sædvanligt« (P. Riis Vestergaard). I andre indberetninger omtales angreb af mere alvorlig karakter, således fra Hads Herred: »Angrebene bliver nærmest værre og værre år for år« (J. P. Skou), fra Nordthy: »Hvidkløver- og/eller rødkløverkål findes i langt de fleste 6-marks drifter her. Flere får af denne grund sædskiftet lagt om. Lucerneål er kun iagttaget et enkelt sted« (F. C. Frandsen) og fra Sydsjælland: »Angreb ses jævnligt (næsten hver dag) på rødkløver, sjældnere på hvidkløver og lucerne. Især er rødkløverålen almindelig i frøavlslandbrug« (P. Grøntved). I et par tilfælde omtales angreb i udlægsmarkerne. Fra Ringstedegnen skrives: »Udlægget står gennemgående svagt i år, og planterne har kun udviklet sig svagt i efteråret. Dette skyldes sikkert mest de svære dæksædsafgrøder og tørken i september. I et par tilfælde er konstateret ret stærke kløveråleangreb, der sammen med de øvrige årsager har ført til omplojning« (C. M. Bundgaard), og fra Faaborg: »Enkelte stærke angreb har været iagttaget. Ja, i en udlægsmark kunne rødkløveren ingen vegne komme for »ål«.« (J. Lindegaard).

Ørentviste (*Forficula auricularia*). I en enkelt beretning skrives om angreb på kløver.

Kløversnudebiller (*Apion spp.*). Skaderne bedømmes meget forskelligt. I et par tilfælde omtales stærke angreb i den nu høstede rødkløver. Fra Skælskøregnen skrives: »Angrebene har været ondartede i mange af markerne med frøkløver, særlig ondartede i hvidkløveren, selv om praktisk taget alle marker er pudret med DDT enkelte endog med Bladan eller parathion« (H. Wraae-Jensen), og fra Samsø: »Skønt angrebene i rødkløverfrømarkerne var alvorligere end sædvanligt, har jeg ikke set ret meget til gnav i tilstødende kløvermarker, men det kan muligvis skyldes den stærke afgræsning i forbindelse med almindelig græsmangel i efteråret« (P. Riis Vestergaard). I de fleste indberetninger er det dog angreb på udlægskløveren, der omtales, og i flere tilfælde skrives om indvandring i de nye kløvermarker fra tilstødende kløverfrømarker — et forhold, der maner til eftertanke ved pla-

cering af kløvermarkerne i omdriften. Nogle indberetninger, som omtaler dette forhold, citeres. Østjylland: »Mange udlægsmarker har tynd bestand af kløver, og dette gælder såvel brugsarealer som frøavlsarealer. I enkelte tilfælde er især nyudlæg skadet stærkt på grænsen til udlæg 1951. Pudring mod kløversnudebiller har her haft god virkning« (Kr. Knudsen). Sydsjælland: »Der ses enkelte angreb på udlæg, som støder op til kløverfrømarker; men det synes ikke særlig ondartet i år, heller ikke i de nu høstede frøafgrøder« (P. Grøntved). Tilsyneladende kan billerne dog også benytte andre tilholdssteder som udgangspunkt for deres angreb. Således skrives om angrebene på Aalborgegnen: »I udlægskløveren og særlig i nærheden af læbælter eller grøftekanter« (Andersen-Lyngvad). I 9 af de 14 modtagne indberetninger betegnes angrebene som uden betydning eller slet ikke bemærket.

Bederøer.

Bedelus (Aphis fabae). Angreb omtales ikke, men fra Nordsjælland skrives følgende: »Ved prøveudtagninger i sukkerroer til Svenska Sockerbolaget viser det sig, at udbyttet er meget lille. Både roden og toppen er kun ca. halv så stor, som optagninger i Jylland viser. Årsagen sandsynligvis de stærke angreb af bedelus« (H. E. Jensen).

Oldenborrelarver (Melolontha melolontha). Se diverse skadedyr.

Knoporme (Agrotis segetum). Se diverse skadedyr.

Bedefluer (Pegomya hyoscyami). Af 14 indberetninger melder de fleste om betydningsløse angreb. I et par tilfælde »gættes« der på årsagen til angrebene udeblivelse. Herom skrives fra Skærbækne: »Ingen slemme angreb. Fluerne er sikkert druknet her på denne egn« (V. Johnsen), og fra Nordsjælland: »Mærkværdig lidt angreb i sommer og eftersommer, da der allerede ved udtyndingen var en del angreb. Årsagen skyldes sandsynligvis luseangrebene. Der har ingen steder været til at anbringe æggene, eller disse er blevet odelagt af lus« (H. E. Jensen). Der savnes oplysninger om angrebene fra de egne af Nordjylland, hvor disse tidligere på året havde en alvorlig karakter. Den eneste indkomne beretning fra denne del af landet (Aalborgegnen) lyder: »Ingen angreb i september måned« (Andersen-Lyngvad).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Oldenborrelarver (Melolontha melolontha). Se diverse skadedyr.

Rapsjordløpper (Psylliodes chrysocephalus). En forespørgsel (Shr. Fisker, Aabenraa) til Statens plantepatologiske Forsøg angående bekæmpelse af denne bille foranledigede vort kendskab til et stærkt angreb i nylig fremspiret vinterraps. Bekæmpelsen blev vanskeliggjort af vedvarende regnvejr.

Kålblad hvepse (Athalia spinarum). Kun i enkelte indberetninger tales om angreb. Fra Vejle Vesteregner skrives: »Angreb set, dog ikke særlig slemme« (Arne Antonsen), fra Jyderup: »Enkelte steder er der fundet »fløjelsorm« i vinterraps« (J. C. Tvergaard) og fra Viborg Amt: »Her på egnen er »fløjelsormene« i kålen lige så almindelige som den lille kålsommerfugl, ja, jeg tror, der er flere hvepselarver end sommerfuglelarver i år« (Eli Fog-Petersen).

Kålmøl (Plutella maculipennis). Fra Stevns-Fakseegnen skrives følgende

om angreb af dette skadedyr: »Det er temmelig almindeligt, at der er ret stærke angreb af kålmøllarver i hovedkålen. I et enkelt tilfælde tog larvene ingen skade af 2 gange sprøjtning med Systox, men efter en pudring med DDT forsvandt de« (Ph. Helt).

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Kålorme (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Som sædvanligt i år med moderate til svage angreb er det kålen, det er gået værst ud over, medens angreb i kålroer er sjældne. Mange indberettere omtaler det regnfulde og kølige vejr som årsag til skadernes ringe omfang. I enkelte tilfælde skrives om bekæmpelse med DDT. Fra landets forskellige egne har indberetningerne følgende ordlyd. Fra Nordthý: »Der har været en del spredte angreb i den senere tid, men ikke særlig slemme« (G. Ejsing). Vestjylland: »Sjældent at se så få angreb« (H. Dixon). Viborg Amt: »Den lille grønne kålorm har afløst lusene og svinet megen hvidkål til. Den store har vi ikke set i år — mindes ligeledes ikke at have set de hvide sommerfuglesværme« (Eli Fog-Petersen). Grenaaegnen: »Stærkt angreb er iagttaget i den ene ende af en kålroemark. Larverne kunne være bekæmpet, men tidspunktet var forpasset ved iagttagelsen« (Chr. Sloth). Askov: »Angreb findes almindelig udbredt, men er dog ret godartede« (H. Agergaard). Sønderjylland: »Meget mildt. De fryser ligesom alle andre« (Wisti Raæ). Samsø: »Overhovedet ikke bemærket« (P. Riis Vestergaard). Jyderup: »Særlig på kålarealerne findes en del kålorm. Derimod har jeg ikke fundet nævneværdige af dem i kålroer« (J. C. Tvergaard). Roskildeegnen: »Forbavsende sjældent at se de »afribbede« kålplanter, som man ellers er vant til fra de foregående år« (G. Mayntzhusen). Næstvedegnen: »Først i den sidste uge er angrebene begyndt at blive generende« (M. E. Elting). Bornholm: »Der er kun set ganske svage angreb, som ikke har anrettet særlig stor skade« (Viggo Laursen).

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). I 11 indberetninger er angrebene omtalt som ubetydelige, medens 15 indeholder beskrivelser af ret stærke eller stærke angreb, der menes at have medvirket til udbredt bakteriose i kålroernes halse. Om angrebene alvorlige karakter vidner følgende citater. Skælskøregnen: »Alle kålroemark er stærkt angrebne, og sygdommen vil derfor være med til at nedsætte udbyttet af kålroerne stærkt. Enkelte kålroefrømarker er ompløjet som følge af stærke angreb« (H. Wraae-Jensen). Syd-sjælland: »Krusesyge er blevet meget almindelig i eftersommeren, og den er i den fugtige august blevet efterfulgt af bakteriose, som yderligere har bredt sig i september, så at kålroetoppen nu mange steder er meget mishandlet« (P. Grøntved). Faaborgegnen: »Det er sjældent at se en kålroemark, der ikke er angrebet — endog ret stærkt af krusesygen« (J. Lindegaard). Nordfyn: »Almindelige stærke angreb. Bladene er stærkt visne, så der er ringe mulighed for, at roerne kan vokse mere« (Knud Sehested). Skærbækegnen: »Krusesyge er desværre alt for almindelig, og hjerteforrådelse følger efter, så mange roer rådner, værst er det i wilhelmsburger« (Vald. Johnsen). Hads Herred: »Krusesygen har gjort megen skade i mange kålroemark« (J. P. Skou). Kolindeggen: »Ser ud til at blive af alvorlig karakter. Findes praktisk talt i alle marker« (E. Staunskjær). Der er dog mange egne, hvor angrebene be-

dømmes noget mildere. Fra Roskildeegnen skrives: »Der findes en del skade forvoldt af krusesygegalmggen, men mit indtryk er, at angrebet er ret godartet i år« (M. Greve). Fra Askov: »Angreb er almindelig udbredt i kålroer, men er dog ved at være på retur; vi har set stærkere angreb i tidligere år« (H. Agergaard). Fra Vejleegnen: »Kålroemarkerne er mange steder angrebet stærkt af bakteriose i toppen. Man kan vel ikke se bort fra krusesygegalmggen som den indirekte årsag, men det usædvanlig fugtige vejr, vi har haft i dette efterår, må sikkert bære hovedansvaret« (Vald. Ternvig). Fra Aalborgegnen: »Spredte angreb, men mest i de stortoppede former, men derimod kun lidt halsråd« (Andersen-Lyngvad), og fra Nordthy: »Angrebet af krusesygegalmg har i år været svagt, men meget almindeligt; i de værst angrebne marker må angrebsprocenten anslås til 8—10« (F. C. Frandsen). Om krusesyge hos kål foreligger kun få indberetninger. I et tilfælde (Stevns-Fakseegnen) omtales stærke angreb: »Der er stærke angreb af krusesyge i kålen, hvor der ikke er gjort noget for at bekæmpe den. Selv rosenkål er flere steder angrebet. Det ser ud til, at læ for vestenvinden er en god bekæmpelse — det stopper de galmg, der kommer drivende med vinden« (Ph. Helt).

Fra Ringstedegnen meldes om angreb i raps: »I raps sået i foråret i dæksæd er mange planter angrebet af krusesyge — det er særlig de største og kraftigste planter, angrebet ses på« (C. M. Bundgaard).

Kålfluellarver (*Chortophila brassicae* og *Ch. floralis*). Det almindelige indtryk er, at angrebene ikke er alvorligere i år, men bedømmelsen foretages i de fleste tilfælde på baggrund af de meget stærke skader i kålroerne sidste år, hvorved selv ret stærke skader må siges at være en tilbagegang i disses voldsomhed. I flere tilfælde gøres der opmærksom på, at en endelig bedømmelse af skadernes omfang først er mulig ved optagelsen af roerne. Det er som sædvanlig på de lette jorde fortrinsvis i Jylland, at larverne har forvoldt de største skader. Fra Grindsted skrives: »Der findes ind imellem alle disse gode kålroemarkere, der står rundt om på denne egn, enkelte kraftige angreb« (J. J. Jakobsen). Iøvrigt citeres ordlyden af indberetningerne fra de værst angrebne egne. Fra Ikast-Bording: »Larvens angreb har udviklet sig slemt den sidste måned« (Johs. Nielsen); Brande: »På flere marker synes der at være ret stærke angreb« (P. Trosborg); Herning: »Der har i den sidste tid vist sig meget alvorlige angreb en del steder på den lette sandjord. Der synes at være fare for, at angrebet kan blive lige så katastrofalt som sidste år« (N. J. Nielsen); Hobro: »På sortsandede jorder er der flere steder angreb af kålfluellarver, derimod har vi endnu ikke bemærket disse på de bedre jorder« (Poul Olsen), og fra forsøgsstationen ved Tylstrup: »Næsten 100 % af kålroerne indeholder flere eller færre larver. Der mangler dog meget i, at udbyttedgangen eller kvalitetsforringelsen bliver så stor som i 1951« (Aa. Bach). Om angreb på kål berettes kun i et par tilfælde. Fra Thy skrives: »Almindelige angreb, men ikke særlig voldsomme« (G. Ejning), og fra Stevns-Fakseegnen: »Kålfluen har ikke været slem i år, men der har alligevel været mange svage angreb« (Ph. Helt).

Snegle (*Agriolimax agrestis*). Se diverse skadedyr.

Kartofler.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*) Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Snegle (*Agriolimax agrestis*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus (*Aphididae*). Overalt er de stærke luseangreb nu forbi. Kun enkelte steder er der endnu angreb, som dog er af mindre betydning. Herom skrives fra Roskildeegnen: »Angrebet var en overgang lig 0, men midt i måneden var nye angreb i gang, især på unge frugttræer« (G. Mayntzhusen), og fra Stevns-Fakseegnen: »Nu er der ikke ret mange bladlus tilbage, men der er lidt de fleste steder« (Ph. Helt). I flere indberetninger omtales skaderne af sommerens lusangreb på frugterne. Således fra Århuseggen: »Mange frugter bærer spor af bladlusenes arbejde« (M. Clausen); fra Frederiksborg Amt: »I mange haver ses nu sporene efter sommerens stærke angreb af lus i form af »luseæbler«, krogede skudspidser og, især på blommer, sorte blade« (Egon Hansen); fra Esbjerg-Vardeegnen: »Bladlusene er forsvundet, men følgerne af angreb tidligere på sommeren ses på frugter og skud« (M. Sørensen), og fra Sydlyn: »I den seneste tid ser man i det mindste meget få lus på æbler. Men der er avlet mange »rokokoluseæbler«, det får frugtavlerner at se nu ved plukningen« (Chr. Greve). En indberetning fra Nordthy berører vanskeligheden ved at bekæmpe lusene på Cox's Orange; der skrives herom: »Angreb af betydning sjældne. I en plantage, hvor man har sprøjet med Midol Tio Merkuri er Cox's Orange stadig angrebet, fordi man her efter anvisningen har brugt nedsat styrke for at undgå sprøjteskade. Der er derved brugt for lidt gift mod lusene med det resultat, at Cox's Orange er eneste sort, der har været alvorligt angrebet af lus i sommer« (G. Ejning).

Blodlus (*Eriosoma lanigerum*). Kun enkelte meldinger om angreb af varierende styrke. Fra Sydlyn: »I enkelte plantager ser man blodlus, men det ser ikke ud til, at de gør væsentlig fortræd« (Chr. Greve); fra Holbæk Amt: »Kun to tilfælde af blodlus er set i sommer, som den sædvanlige »rim« (Henrik Nielsen); fra Århuseggen: »For anden gang i år set stærkt angreb på espalieræbler« (M. Clausen), og fra Østlolland: »Breder sig uhyggeligt« (A. Diemer).

Skjoldlus (*Coccidae*). Fra Frederiksborg Amt skrives om ret stærke angreb på solbær (Egon Hansen).

Snudebiller (*Rhynchites sp.*). I en indberetning fra Nordvestsjælland hedder det: »Især Graasten er i enkelte plantager skadet en del ved gnav eller sugning af snudebiller — *Rhynchites*arter. Optræder i mange plantager, men som regel af uvæsentlig betydning« (E. Agger).

Æblehvepse (*Hoplocampa testudinea*). Fra Esbjerg-Varde (Martin Sørensen) skrives om en del overfladiske gnav, men det tilføjes, at angrebene ikke har været ondartede.

Frugttræblad hvepse (*Eriocampoides limacina*). Kun 2 indberettere omtaler dette skadedyr. Fra Viborg Amt syd meldes om stærke angreb på pære- og kirsebærtræer (Eli Fog-Petersen) og fra Frederiksborg Amt om ret stærke angreb på surkirsebær (Egon Hansen).

Syre hvepse (*Ametastegia glabrata*). Fra Horsens skrives om enkelte angreb (Chr. A. Nørholm). Fra andre egne berettes om stærke angreb på æbler, således fra Nordthy: »I en ung plantage er iagttaget stærkt angreb på frugterne, som de angrebne steder er blevet stærkt rådne. Omkring en trediedel af frugten omkring larvens indboringsssted er råddent« (G. Ejsing), og fra Næstved: »Rønnebærmøl og syrehveps har også i år ødelagt mange æbler og er årsag til de fleste moniliaangreb, jeg har set« (M. E. Elting).

Gedehanse (*Vespidae*). En enkelt indberetning fra Vestjylland (H. Diken) beskriver skader af disse dyr på modne æbler, pærer og blommer; det er især gået ud over blommerne.

Rønnebærmøl (*Argyresthia conjugella*). Som omtalt under syrehvepse regnes rønnebærmøllets ødelæggelser på frugterne for medvirkende årsag til moniliaangreb. Angreb omtales dog kun i denne ene indberetning.

Æbleviklere (*Carpocapsa pomonella*). Skaderne bedømmes meget mildt; der omtales ingen alvorlige angreb. Følgende citater giver udtryk for bedømmelserne. Roskildeegnen: »Sjældent set så få angreb, selv i usprøjtede træer« (G. Mayntzhusen). Næstvedegnen: »Angrebene har fortsat lige til plukningen, mest sene angreb« (M. E. Elting). Salling-Fjends: »Værst synes angrebene at gå ud over Pederstrup og Graasten« (A. Herborg Nielsen). Nordthy: »Gør sig sjældent særligt bemærket heroppe« (G. Ejsing). I et Par tilfælde synes der at være nogen uenighed om sprøjtningernes effektivitet, således skrives fra Holbæk Amt: »Ormslukne frugter er ret almindelige i år, også hvor de sædvanlige sprøjtninger med parathion o. s. v. er gennemført. — Betydningen er dog ikke overvældende« (Henrik Nielsen), medens der fra Sydfyn gives udtryk for en anden mening: »Jeg mener at have set mange flere æbleviklere forrige år. Hvor der er gennemført sprøjtning med insektgift — jeg tænker på parathionmidler — synes vikleren i år at være sjælden« (Chr. Greve).

Blommeviklere (*Laspeyresia funebrana*). Alle indberettere omtaler angrebene som meget milde eller ubetydelige.

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). I de fleste beretninger udtales, at dette skadedyr ikke er set. Der findes dog en del tilfælde, hvor skader er bemærket. Vi citerer følgende: Nordthy: »Jeg har ikke i år iagttaget stærke angreb, sådan som det har været tilfældet de sidste år« (G. Ejsing). Viborg Amt syd: »Har i to haver iagttaget overfladiske, men omfattende gnav af knopviklerlarver. Larverne havde raspet en del småhuller gennem huden« (Eli Fog-Petersen). Nordvestsjælland: »Er i år kommet meget sent i gang, første gang iagttaget 19. august. De er ikke blevet nogen plage, selv om de optræder i de fleste plantager« (E. Agger). Næstved: »Angrebene ikke slemme, men findes næsten overalt« (M. E. Elting).

Smutugler (*Agrotis pronuba*). I modsætning til sidste år har der ikke i år været meldt om skader i større stil. Der har dog fra Fyn været et par

forespørgsler angående disse skadedyr. De optrådte der i stort antal og havde forårsaget skade på æbler.

Guldhæler (*Euproctis chrysorrhoea*). Fra Sydfyn skrives: »Ved et fornylig aflagt besøg på den lille ø Birkholm fandt jeg ud af, at hele øens træbevoksning har været afriobet i forsommeren af guldhælers larver, frugt fandtes ikke. Ligeledes erfarede jeg, at mange af beboerne havde haft eksem. Sprøjtning med Bladan sammen med DDT havde en god virkning, forklarede de mig. Det er det andet tilfælde på småøerne her, hvor guldhælen har været så voldsom i sin optræden. Det synes, som om klimaet her er det mest gunstige. Forrige gang var det Skarø« (Chr. Greve).

Frugttræspindemider (*Paratetranychus pilosus*). Efter indberetningerne får man det indtryk, at spindemider findes overalt, men det er dog kun få steder, der er set stærke angreb. Det synes som om Sjælland, hvorfra følgende citater er hentet, er mest plaget. Næstved: »Miderne tog stærkt til i første halvdel af måneden, men er nu omtrent forsvundne. Der er lagt forholdsvist mange vinteræg« (M. E. Elting). Roskilde: »Angrebet bredte sig uhyggeligt, så både blade og grene skinnede rødt på lang afstand« (G. Mayntzhusen). Stevns-Fakseegnen: »Lidt spindemider kan man finde de fleste steder, men jeg har ingen steder set stærke angreb. I den henseende er der ikke megen forskel på sprøjtede og ikke sprøjtede træer« (Ph. Helt). Holbæk-egnen: »Stærke angreb er sjældne, men svage er almindelige. Den 25. september sås endnu en del sommeræg på æbleblade, men ingen vinteræg på grenene« (Henrik Nielsen). Der er dog også et par meddelelser fra Jylland, hvor stærke angreb er omtalt. Horsens-egnen: »Som regel uden betydning, men der findes dog ondartede angreb« (C. A. Nørholm) og Viborg Amt syd: »Nu har miderne i denne måned taget alvorligt fat igen i en del haver« (Eli Fog-Petersen). Fra Gisselsfeld skrives om særlig stærke angreb på Bodil Neergaard (H. Wege).

Stære (*Sturnus vulgaris*) og solsorter (*Turdus merula*) ribbede på Næstvedegnen røn og hyld for bær, hvorefter de begyndte at æde de lysfrugtede pæresorter. Det gik særlig ud over Clara Frijs (M. E. Elting).

Køkkenurter.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluer (*Psila rosae*). I en halv snes indberetninger omtales angrebene som svage eller ubetydelige, i 15 beskrives stærkere angreb. Der skrives en del om forskellige bekæmpelsesmetoder og deres effektivitet. Således fra Nordth: »Angrebene er vist knap så slemme som sidste år. Gentagne sprøjtninger, f. eks. hver 10. dag med svag karbolineum, synes stadig at være godt, men fluerne falder i så fald over nærliggende usprøjtede stykker, der så ødelægges helt. Der er også en del forskel på angrebet i forskellige sorter. Måske kan der udvikles en teknik med mindre arealer, der ikke sprøjtes, men destrueres efter at alle fluerne har koncentreret sig om dem« (G. Ejsing). Vestjylland: »Er stadig et problem i mange haver, men hvor man

gennemfører bekæmpelsen tidligt nok og tit nok, kan man holde gulerødderne fine. Gode resultater set både med DDT og med karbolineum« (H. Dixen). Stevns-Fakseegnen: »Mange steder er gulerødderne slemt angrebet af »orm« i år. Pudring og sprøjtning har kun hjulpet, hvor det er udført tit nok. Enkelte steder har man holdt gulerødderne fri for »orm« ved flittig radrensning« (Ph. Helt), og Østlolland: »2—3 vandinger med 0.04 % Paratox har holdt den næsten helt væk, ja ca. 80—90 % af gulerødder er fri for »orm« (A. Diemer). Om stærke angreb berettes fra Skærbækeegnen: »Angreb i så at sige alle røde gulerødder. Alle spisegulerødder mere eller mindre gnavet, så selv i suppe smager de modbydeligt« (Vald. Johnsen), Roskildeegnen: »Det tyder på, at alle gulerødsarealer er mere eller mindre stærkt angrebet. Det er vanskeligt at købe et bundt gulerødder her uden angreb« (G. Mayntzhusen), Skælskoreggen: »Ret stærke angreb, særlig i frømarkerne« (H. Wraae-Jensen), og Samsø: »Lettere til ødelæggende angreb almindeligt forekommende — navnlig i forårssåede gulerødder, mindre efter tidlige kartofler« (P. Riis Vestergaard). Fra Jyderup meldes om angreb såvel i gulerødder som rodpersille (J. C. Tvergaard).

Sorte skovsnegle (*Arion hortensis*). Fra Lindenberg skrives: »De sorte skovsnegle gjorde en del skade på mine grønsager i forsommeren, men Pecotot bekom dem ilde« (M. Greve).

Prydplanter.

Bla d l u s (*Aphididae*). Fra Roskilde indberettes: »Sjældent har birketræerne været så slemt angrebet som i år. Midt i måneden var unge birketræers blade fuldstændigt dækket af lus« (G. Mayntzhusen).

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). Se diverse skadedyr.

Diverse skadedyr.

Oldenborrelarver (*Melolontha melolontha*). I 10 af de 20 indberetninger skrives »Intet« eller »Ubetydeligt angreb«. Af de øvrige omhandler 3 angreb i bederoer. Således fra Vis Herred: »En del bederoemarker meget stærkt skadet« (N. A. Drewsen), fra Gram: »Bederoer »sover« — en larve har gnavet spidsen over af roden. Roemarken er tyndet stærkt ud i løbet af sommeren« (A. Mortensen) og fra Sydsjælland: »Der findes ret hyppigt angreb i sukkerroemarker, men ikke nær så ondartede som i tilsvarende tidligere år hernede« (P. Grøntved). I 2 tilfælde skrives om fund i kartoffelmarker. Vejleegnen: »Enkelte steder i kartoffelmarker er der fundet fuldvoksne oldenborrelarver« (V. Ternvig) og Virumgaard: »Under kartoffeloptagningen er der fundet enkelte store og små larver« (A. Nordestgård). Fra Askov forsøgsstation omtales stærke angreb i jordbær (H. Agergaard), og fra Skive skrives om 2 totalt ødelagte græsplæner (Kr. Nielsen). Der skal hertil bemærkes, at angreb i græsplæner ofte skyldes st. hansoldenborrelarver, gåsebillelarver, eller en blandet bestand af flere arter.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Efter indberetningerne at dømme er det ganske overvejende kartofler, der i den forløbne måned er blevet beskadiget. I nogle tilfælde omtales ret alvorlige skader i de optagne kartofler.

Skærbækegnen: »Gnav og udhulinger almindelig i mange kartoffelknolde« (V. Johnsen). Brande: »Angreb navnlig i kartofler meget udbredte og meget generende for avl af spise- og eksportkartofler« (P. Trosborg). Herning: »Mange steder er kartoflerne angrebet« (N. J. Nielsen). Vis Herred: »Smælderlarver er ondartede i mange kartoffelmarker« (N. A. Drewsen). I andre tilføjes bemærkninger om skader i andre afgrøder og om bekæmpelsen med hexaklor. Grindsted: »Smælderlaverne synes at have været ret virksomme i kartoflerne i år. Der er konstateret angreb i de fleste partier, der er stillet til sortering. Nogen større skadevirkning på afgrøderne i marken har vi ikke konstateret« (J. J. Jakobsen). Kibækegnen: »En del kartofler er så angrebne, at de er uegnede til salg. Ellers har hexaklor virket udmærket i kornmarkerne« (H. Quistgaard Mortensen) og Sydsjælland: »I kartofler ses nogle larver ved optagningen, men i de fleste tilfælde drejer det sig kun om lette angreb. I roer har bejdningen med hexaklor afværget de ondartede angreb« (P. Grøntved). Endvidere skrives fra Nordthy: »Smælderlarver er heroppe et af de værste skadedyr i landbrugsafgrøder, og man har sædvanligvis vanskeligheder med dem i tomathuse, hvor der er skiftet jord, og naturligvis også i mange kartoffelstykker« (G. Ejsing).

K n o p o r m e (*Agrotis segetum*). Kun få indberettere omtaler skader af betydning. Fra Aalborgegnen skrives om enkelte angreb i gulerødder og kartofler (Andersen-Lyngvad), og fra Skærbæk og Gram om skader på kålroer (V. Johnsen og A. Mortensen). Fra Roskildeegnen skrives: »Angrebet begyndte i porrearealerne, men endnu ikke større skade. 3 gartnere har fået tildelt sukker til giftklid« (G. Mayntzhusen). Endvidere er der i et gartneri i Ballerup konstateret angreb på persille.

S n e g l e (*Agriolimax agrestis*). I 2 indberetninger tales om angreb. Fra Sydsjælland: »Der er set nogle tilfælde af snegleskade (agersneglen) på nylig fremspiret raps, men der har dog ikke været tale om ligefrem ødelæggelse i disse marker« (P. Grøntved) og fra Roskildeegnen: »Trods den ret tørre sommer forekom der alligevel noget snegleegnnav på kartoflerne ved optagningen, dog langt fra så ondartet som i fjor« (M. Greve).

Jørgen Jørgensen.

